

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Трг Николе Пашића 13, Београд

Уважени народни посланици,

Поводном седнице Одбора за уставна питања и законодавство Народне скупштине Републике Србије заказане за петак, 14. јун 2019. године са темом: *Разматрање Предлога за промену Устава Републике Србије, који је поднела Влада Републике Србије 30. новембра 2018. године, имајући у виду важност питања које ће одбор разматрати, као свој допринос легитимности овог важног процеса, Друштво судија Србије доставља следеће*

ПРОЦЕДУРАЛНЕ ПРЕДЛОГЕ

Будући да су раздвојени временски моменти који се тичу доношења одлука Народне скупштине о:

- приступању промени Устава (члан 203. Устава - усвајање предлога о промени Устава) и
- усвајању самог текста амандмана (члан 203. Устава – усвајање предлога акта о промени Устава)

несумњиво се ради о два засебна правна акта, што произлази и из члана 143. Пословника Народне скупштине. Наиме, према члану 143. став 4. скупштинског Пословника, први акт је *предлог за промену Устава* и о њему се само расправља, без могућности измена. Када *предлог за промену Устава* буде усвојен, надлежни скупштински одбор утврђује *предлог акта о промени Устава*, с образложењем, у вези са којим нема ограничења у погледу могућих измена, тј. измене су могуће. Уз *предлог акта о промени Устава*, одбор утврђује и предлог уставног закона и предлог одлуке о референдуму.

Из чињенице да надлежни одбор треба да изнедри веома компликоване правне акте, од највећег значаја за државу, који захтевају високу стручност и што шири друштвени консензус, било би логично да одбор формира своју стручну комисију, тј. радну групу.

С тим у вези, из чињенице да одбор утврђује *предлог акта о промени Устава* произлази да нацрт акта (нпр. четврта верзија од 11.10.2018. године, тј. Нацрт амандмана на Устав Републике Србије који је сачинило Министарство правде) који је одбору доставила Влада 30.11.2019. године не треба да буде непромењив за одбор. Ако би се сматрало да скупштински одбор није властан да мења нацрт акта, или да сачини сасвим другачији, тиме би било поништено начело поделе власти и Народној скупштини онемогућено да сама доноси највиши правни акт земље.

Стога Друштво судија сматра да је неопходно да Народна скупштина у првој фази, односно Одбор за уставна питања и законодавство, приликом доношења одлуке о приступању промени Устава, пође од Акционог плана за поглавље 23 и циља због ког се приступа промени - а то је деполитизација правосуђа.

Друштво судија сматра да је неопходан, и стога и предлаже, редослед поступака према коме би:

- Народна скупштина донела одлуку о приступању промени Устава тј. усвојила *предлог за промену Устава* (уз навођење само чланова који ће се мењати, како је уосталом и наведено у предлогу који је поднела Влада)
- Одбор за уставна питања и законодавство Народне скупштине формирао радну групу за израду *предлога акта о промени Устава* у вези са којом је важно следеће:
 - јавност рада: надлежни одбор требало би да објави имена чланова своје радне групе и да усвоји и објави процедурална правила за поступање, итд.
 - састав радне групе
 - у радној групи требало би да буду најеминентнији професори уставног права и представници највиших правосудних институција (Врховног касационог суда, Републичког јавног тужилаштва, Високог савета судства, Државног већа тужилаца), као и аутентичних струковних и невладиних удружења
 - учешће професора уставног права је од круцијалног значаја
 - најлогичније би било да у радној групи буду они професори уставног права који су били чланови Радне групе за анализу уставног оквира и то из више разлога:
 - реч је о угледним професорима
 - ти професори су, заједно са осталим члановима тадашње радне групе, сачинили Анализу уставног оквира за правосуђе 2014. године
 - Анализу је подржало цело судство новембра 2016. године, што би у том делу обезбедило преко потребну друштвену стабилност
 - Такво решење би било и у складу са Акционим планом за Поглавље 23 јер је формирање те радне групе и Анализа уставног оквира за правосуђе, коју је она израдила, било планирано и предузето као прва активност из Акционог плана за Поглавље 23
- задатак радне групе био би да сачини нацрт акта о промени Устава у циљу деполитизације правосуђа
- однос радне групе према нацрту амандмана који је саставило Министарство правде а усвојила Влада - нема никаквих препрека да радна група узме као почетну основу за рад достављени нацрт, али он мора бити подобан изменама (иначе би у држави било поништено начело поделе власти, као што је напред речено)

- Била покренута широка јавна расправа након што радна група Одбора за уставна питања и законодавство заврши *предлог акта о промени Устава*:
 - и то не само у Народној скупштини, већ и у правосудним институцијама и широкој јавности, пошто јавна слушања, предвиђена Пословником о раду НС, не би била довољна нити би представљала истинску дебату
 - током јавне расправе требало би водити записнике
 - након јавне расправе, која може трајати само неколико месеци, али би требало да буде интензивна, радна група би требало да размотри резултате расправе и да у складу с тим, евентуално, и измени текст
- Требало би и *предлог акта о промени Устава*, заједно са нацртом Уставног закона, послати Венецијанској комисији Савета Европе, пре него што он буде усвојен у Народно скупштини
- Тек након што приспе заједничко мишљење Венецијанске комисије и Консултативног већа европских судија радна група би требало да упути *предлог акта о промени Устава* Одбору за уставна питања и законодавство ради расправе и усвајања, који би га затим упутио Народној скупштини ради усвајања.

НАПОМЕНЕ У ВЕЗИ СА УСТАВНИМ ЗАКОНОМ

У вези са Уставним законом, чија се уставност не може испитивати према заузетом ставу Уставног суда, иако се он доноси по другачијој, лакшој, процедури, неопходно је знати да он није само технички документ. Стога би Одбор за уставна питања и законодавство Народне скупштине требало да и рад на Уставном закону повери својој напред поменутој радној групи.

Почени искуством од 2009. године, када је реизбор свих судија и јавних тужилаца „уведен“ управо Уставним законом и када је скоро 840 судија и 220 тужилаца противправно разрешено, и Уставни закон би морао, пре усвајања у Народној скупштини, бити послат на експертизу Венецијанској комисији, која се о њему досад није изјашњавала.

Залажући се од свог настанка 1997. године за оптимална и примењива решења у нашем правном систему, примерена европским стандардима и правној традицији и могућностима Републике Србије, Друштво судија Србије изражава спремност за свако разјашњење и учешће у јавној расправи.

С поштовањем,

Драгана Бољевић
председница Друштва судија Србије